

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta		Laitos – Institution Ekologian ja systematiikan laitos, populaatiobiologian osasto	
Tekijä – Författare Eva Riikka Kaarina Kallio			
Työn nimi – Arbetets titel Tarhattujen lumikkojen käyttäytyminen ja selviytyminen luontoon vapautettuina			
Oppiaine – Läroämne Morfologis-ekologinen eläintiede			
Työn laji – Arbetets art Pro gradu-tutkielma		Aika – Datum Lokakuu 1999	Sivumäärä – Sidoantal 39 + 8 Liitettä
Tiivistelmä – Referat			
<p>Keski- ja Pohjois-Fennoskandian myyräpopulaatioiden syklistä kannanvaihtelua ylläpitävänä tekijänä pidetään paikallisten spesialistipetojen viiveellistä numeerista vastetta myyräpopulaatioissa tapahtuviin muutoksiin. Tätä hypoteesia testataan manipulaatiokokeella missä vapautetaan vankeudessa syntyneitä lumikkoja luontoon tarkoituksena poistaa petosaalissuhteen kannanvaihtelulle tyypillinen aikaviive. Edellytyksenä tällaiselle kokeelle on, että tarhatut lumikot selviytyvät luontoon vapautettuina ja vastaavat käyttäytymiseltään luonnossa syntyneitä lajikumppaneitaan. Tässä tutkimuksessa seurattiin tarhaolosuhteista luontoon vapautettuja lumikkoja, niiden vapautuksen jälkeen käyttämiä alueita, elinympäristön valintaa, aktiivisuutta, liikkumista, saalistusmenestystä sekä selviytymistä.</p> <p>Kesällä 1997 tehtyjen myyrä- ja lumikkopyyntien perusteella valitsin kolme vapautusaluetta, joilla esiintyi myyriä mutta ei lumikkoja. Vapautin Lammin biologisen aseman lumikkotarhasta luontoon 7 lumikkoa (3 naarasta ja 4 koirasta), joita seurasin radiotelemetriatekniikan avulla. Kokeen kesto vaihteli yksilöstä riippuen seitsemästä kahteenkymmeneen vuorokauteen. Havainnointivuorokausien ja paikannusten määrä vaihteli vastaavasti yksilöstä riippuen.</p> <p>Vapautetut lumikot olivat sekä päivä- että yöaikaan enemmän paikallaan kuin liikkeellä. Yksilöt erosivat sen suhteen, mihin vuorokaudenaikaan ne olivat enemmän liikkeellä. Naaraat ja koiraat eivät eronneet liikkeelläolon määrässä, ja olivat keskimäärin 20% havaintokerroista liikkeellä. Lumikkojen liikkumisnopeus oli naarailta keskimäärin 110m/h ja koirailta 290m/h. Liikkeelläolon määrästä ja liikkumisnopeudesta määritettynä lumikonaaraat liikkuivat noin 540 metriä ja koiraat noin 1200 metriä vuorokaudessa. Tarhalumikkojen vapautuksen jälkeen käyttämät elinalueet (100% MCP) olivat naarailta keskimäärin 1,3 ha ja koirailta 10 ha. Elinalueensa puitteissa lumikot suosivat lehtipuustoa käsittäviä habitaatteja muihin tarjolla olleisiin habitaatteihin verrattuna. Seitsemästä vapautetusta lumikosta kaksi kuoli seurannan aikana, joten lumikkojen päivittäinen selviytyminen (DSR) oli 97,7 %.</p> <p>Tarhaolosuhteista luontoon vapautettavien yksilöiden tulee hallita monimutkaisia käyttäytymispiirteitä, kuten saalistaminen, selviytyäkseen vapautuksen jälkeen. Vapautettujen lumikkojen aktiivisuus ja pitkät kuljetut matkat voivat johtua lumikkojen vähäisestä saalistuskokemuksesta ja siten tehottomuudesta löytää ja tappaa saalis. Sopivilla tarhaolosuhteilla, vapautuspaikan ja -ajan valinnalla voidaan edistää tarhaolosuhteista vapautettujen yksilöiden selviytymistä luonnossa.</p>			
Avainsanat – Nyckelord Tarhatut lumikot, vapautukset, menestyminen, selviytyminen			
Säilytyspaikka – Förvaringställe Populaatiobiologian osaston kirjasto, Lammin biologisen aseman kirjasto			
Muita tietoja			